

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS KI SEITZEI • MAAMAR 7

כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא...

“Aunque los montes se aparten y las
colinas se tambaleen, Mi bondad...”

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Levi Itzjak

LikuteiTorah.com

LA PARASHÁ JASÍDICA

likuteitorah.com/es/likutei-torah/ki-seitzei/7/

1 כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה'.

“Porque los montes se apartarán y las colinas vacilarán, pero Mi bondad no se apartará de ustedes, ni vacilará Mi pacto de paz —dice Havaíá, Quien se apiada de ustedes—.”

הנה הרים נקראו האבות (כן הוא ברבות בחקתי ס"פ ל"ו על פסוק זה דכי ההרים ימושו).

Ahora bien, los Patriarcas son llamados “montes” (así aparece en [Midrash] Rabbah, Bejukotai, al final del capítulo 36, sobre este versículo: “Porque los montes se apartarán”).

ועוד נזכר פסוק זה ברבות פי עקב גבי ד"א [דבר אחר] ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד. ובגמרא פרק לפני אידיהן דף י"ז ע"א) וכמ"ש שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ והוא עד"מ

Este versículo también se menciona en [Midrash] Rabbah, parashá Ekev, a propósito de “Otra explicación: ‘Y Havaíá, tu D'os, guardará para ti el pacto y la bondad’”; y en la Guemará, capítulo Lifnei Eideihen, folio 17a). Y como está escrito: “Oigan, montes, la querella de Havaíá, y ustedes, poderosos, cimientos de la tierra”. Y esto es a modo de analogía:

כמו הר שיוצא מכדור הארץ שהוא שטח שוה וממנו משפיע ועולה עד לשמים כמו ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים כך

como un monte que se eleva desde el globo terrestre, cuya superficie es llana, y desde allí se inclina y asciende hacia los cielos, como “los montes altos que están debajo de todos los cielos”. Así también,

הנה האבות הם בחי' הרים לכנס"י [לכנסת ישראל] שהוא בחי' הארץ הדום רגלי לנטלה ולנשאה עד רום המעלות. וע"ז נאמר מי יעלה בהר ה' כו'.

los Patriarcas son el nivel de “montes” para Knesset Israel (la Congregación de Israel), que es el nivel de “la tierra”, “el escabel de Mis pies”, para elevarla y llevarla hasta las alturas más excelsas. Y acerca de esto está dicho: “¿Quién ascenderá al monte de Havaíá?”, etc.

2 והנה אין קורין אבות אלא לשלשה שהם אברהם יצחק ויעקב שהג' בחי' אלו הם המנשאים ומעלים את כנס"י [כנסת ישראל] שהם כללות כל נשמות ישראל להתכלל באור א"ס ב"ה ממש.

Ahora bien, “solo tres son llamados Patriarcas”: Avraham, Yitzchak y Yaakov. Pues estos tres niveles son los que elevan a Knesset Israel, su expresión general y colectiva de todas las almas de Israel, para que se integre en la Luz Infinita (Or Ein Sof) misma, bendito sea Él.

וכמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שבחינת שמאל הוא בחינת רשפי אש האהבה היא המעלה

Como está escrito: "Su mano izquierda está bajo mi cabeza, y Su mano derecha me abraza". El nivel de la "izquierda" es el de las ardientes llamas del amor; es esto lo que eleva

את הראש ומוחין של כנ"י [כנסת ישראל] ובחי' ימינו תחבקני כמשל המחבק את חברו מגבו והיינו שמגביה ומעלה אפי' [אפילו] בחי' אחריים וחיצוניות של נשמותיהם.

la cabeza y el intelecto (mojin) de Knesset Israel. Y el nivel de "Su mano derecha me abraza" es como la analogía de quien abraza a su compañero por detrás; es decir, eleva incluso el nivel de la parte posterior (ajoráyim) y la dimensión exterior (jitzoniut) de sus almas.

והנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] (פ"ק [פרק קמא] דברכות ד"ד ע"ב) מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל שנאמר נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל כו'

Ahora bien, nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron (Berachos, primer capítulo, folio 4b): "¿Por qué no hay una nun en Ashrei? Porque contiene la caída de los enemigos de Israel, como está dicho: 'Ha caído, no volverá a levantarse, la doncella de Israel'", etc.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] חזר דוד וסמכה ברוח הקדש שנאמר סומך ה' לכל הנופלים (עיי' זח"א [זוהר חלק א] בראשית דף ג' ע"א וזוהר הרקיע שם וזוהר פ' שמיני דף מ' ע"א)

"Y aun así, David volvió y la sostuvo mediante el espíritu santo, como está dicho: 'Havaia sostiene a todos los que caen'" (véase el Zohar, Parte I, Bereshis, folio 3a, y el Zohar HaRakia allí, y el Zohar, Parshas Shemini, folio 40a).

והענין דכתיב ותפול לפני רגליו שבזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים כנס"י [כנסת ישראל] היא בבחי' נפילה (וע' בד"ה כי אהרבם לא ידענו גבי פורים).

La explicación es lo que está escrito: "Y cayó ante sus pies": cuando el Santo Templo no está en pie, Knesset Israel se encuentra en un estado de caída (véase también el discurso que comienza "Pues Avraham no nos conoció", acerca de Purim).

והנה להבין זה איך הוא למעלה בכנסת ישראל דלעילא אין די באר אך למטה בכללות נשמות ישראל בירידתה להתלבש בגוף האדם בנפש הבהמית יובן כי

Ahora bien, explicar cómo ocurre esto arriba, en la Knesset Israel celestial, no se puede desarrollar suficientemente [aquí]; pero abajo sí se puede entender, en el conjunto de las almas de Israel, al descender para revestirse en el cuerpo humano, en el alma animal. Pues

הנה במ"ת [במתן תורה] כתיב פנים בפנים דיבר הוי"ו כו' שהיה הקב"ה עם כנס"י [כנסת ישראל] בבחינת פנים בפנים.

en la entrega de la Torá está escrito: "Havaiá habló cara a cara", etc.; pues el Santo, bendito sea, estaba con Knesset Israel en el nivel de "cara a cara".

וכן היה כל זמן בהמ"ק [בית המקדש] (אך לא היה בבחי' דיבר ה'). ופנים של הנפש דהיינו

Y así fue durante todo el tiempo en que estuvo en pie el Santo Templo (aunque no en el nivel de «Havaiá habló»). Y el «rostro» del alma significa:

כמו עד"מ בגשמיות שרואים בחוש שבפנים מתגלה ונראה כל החושים ראייה שמיעה כו' לפי שהוא גילוי עיקר חיותו של האדם.

así como, a modo de analogía, en lo físico vemos con nuestros sentidos que en el rostro se revelan y se hacen visibles todos los sentidos: la vista, el oído, etc., porque allí se revela la fuerza vital principal de la persona;

משא"כ באחוריים שלו אינה מתגלה כ"א חיות מועט כך עד"מ בנפש האדם מה שהוא עיקר חיותה ושם רצונה וחפצה האמיתי בטבעה נק' בחי' פנים משא"כ מה שאינו כ"כ [כל כך] חפץ ורצון הנפש

mientras que en su espalda solo se revela una pequeña fuerza vital. Así también, a modo de analogía, en el alma humana, aquello que constituye su fuerza vital principal, donde residen su verdadera voluntad y su deseo natural, se llama el nivel del «rostro»; en cambio, aquello que no es tan deseado ni querido por el alma,

אלא על צד ההכרח או אגב גררא ובקרירות הרי זה נק' בחי' אחוריים של הנפש שאין שם אלא חיות מועט.

sino que [se hace] por necesidad, incidentalmente y con frialdad, se llama el nivel de la «espalda» (ajoráim) del alma, donde solo hay una pequeña fuerza vital.

3 והנה בזמן בהמ"ק [בית המקדש] היה כללות נפשות ישראל בטבעם נמשכים לעבודת ה' לאהבה אותו ולדבקה בו מרצונם וחפצם האמיתי שזה עיקר וחיות הנפש

Ahora bien, en la época del Templo Sagrado, las almas de Israel en su conjunto eran atraídas por naturaleza al servicio de D'os, a amarlo y a apegarse a Él, por su verdadera voluntad y deseo; esto constituye la esencia y la fuerza vital del alma.

ושאר צרכי העוה"ז הגם שהיה ג"כ אכילה ושתייה ומו"מ [ומשא ומתן] מ"מ לא היה אצלם כ"א על צד ההכרח ודרך עראי ובקרירות שלא היה חיות הנפש בזה

Y las demás necesidades de este mundo, aunque también comían, bebían y se ocupaban de los negocios, eran para ellos únicamente por necesidad, de manera pasajera y con frialdad, de modo que la fuerza vital del alma no estaba en ello

אלא דבר מועט משא"כ בזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים הוא להיפך ממש כי טבע נפש האדם לימשך אחר צרכי הגוף ועניני עוה"ז ואפילו מה שעושה טוב

sino en una medida pequeña. En cambio, cuando el Templo Sagrado no está en pie, ocurre exactamente lo contrario: pues la naturaleza del alma de la persona es dejarse atraer por las necesidades del cuerpo y los asuntos de este mundo; e incluso cuando hace el bien

וסר מרע ומעורר את האהבה לה' לדבקה בו ובתורתו הוא מצד יגיעת הנפש שמייגע בעמל ויגיעה להתבונן בגדולת ה' ולהטות לבבו לעורר את האהבה ונק' לעשותה לאהבה כו'

y se aparta del mal, y despierta amor por D'os para apegarse a Él y a Su Torá, ello proviene del esfuerzo del alma: se fatiga con trabajo y esfuerzo para contemplar la grandeza de D'os e inclinar su corazón a fin de despertar el amor. Esto se llama "hacerlo, para amar", etc.,

שהאהבה זו היא ע"י קדימת עשייה בלב ונקרא בחי' זו אחור בפנים וכו' כי פנו אלי עורף פי' אפילו מה שפנו אלי לפנימיות שלי הוא בבחי' עורף

pues este amor se alcanza mediante una "acción" previa en el corazón. Este nivel se llama "espalda hacia el rostro", etc. "Porque volvieron hacia Mí la nuca": es decir, incluso aquello que volvieron hacia Mí, hacia Mi dimensión interior (pnimiut), se encuentra en el nivel de la "nuca" (oref),

שהוא בחי' חיצוניות ואחוריים שאין שם אלא חיות מועט (ועיי' מזה בד"ה וארא אל אברהם כו')
que es el nivel de la dimensión exterior y la parte posterior, donde solo hay una fuerza vital pequeña (y véase sobre este tema el discurso que comienza "Y Me aparecí a Avraham", etc.).

והנה בחינה זו נקרא בחי' נפילה לגבי מהות הנפש שמצד טבעה לפי מקור חוצבה ראוייה להיות בטבעה כשלהבת העולה מאליה לדבקה בו

Ahora bien, este nivel se denomina el nivel de la "caída" con respecto a la esencia del alma, que, por su naturaleza y conforme a la fuente de la que fue tallada, debería ser por naturaleza como una llama que se eleva por sí sola para apegarse a Él.

אלא כל זה הוא לפי שנפלה וירדה בסתר המדרגות תחת ממשלת הגוף ונפש הבהמית והיא אצלם במאסר ובגלות

Pero todo esto se debe a que ha caído y descendido por los recovecos ocultos de los niveles, bajo el dominio del cuerpo y del alma animal, y se encuentra con ellos en prisión y en exilio

(ועי' מזה בד"ה וידבר ה' אל משה במדבר סיני כו') והנה יש בזה ב' בחינות נופלים וכפופים כפופים הוא עד"מ כאדם שכופף ראשו וקומתו

(y véase sobre esto en el discurso que comienza: "Y Havaia' habló a Moshe en el desierto del Sinaí", etc.). Ahora bien, hay en esto dos niveles: "los caídos" y "los encorvados". "Encorvados" es, a modo de analogía, como una persona que inclina la cabeza y el cuerpo,

אבל רגליו על עמדם עומדים כך יש שהראש ומוחין שלו כפופים למטה ונמכיכם אחר צרכי הגוף ועניני עולם הזה.

pero mantiene los pies firmes en su lugar. Así también, hay quien tiene la cabeza y el intelecto inclinados hacia abajo y arrastrados tras las necesidades del cuerpo y los asuntos de este mundo;

אבל בחינת הרגלים שבו דהיינו מדרגה אחרונה שבו שהוא ענין המעשה בסור מרע ועשה טוב

pero el nivel de los pies en él, es decir, su nivel más bajo, que corresponde a la acción: "apártate del mal y haz el bien",

כפוי"מ [בפועל ממש] עדיין עומדים על עמדם בשלימות להזהר בתכלית מן הרע עד קצה האחרון אפילו מה שאדם דש בעקביו כגון שקר וגסות הרוח כו'.

en la práctica, todavía se mantienen firmes en su lugar, íntegros: se cuida por completo del mal, hasta el último extremo, incluso [de] aquello que la persona pisotea con sus talones, como la falsedad y la arrogancia, etc.

4 וגם בועשה טוב בשמירת כל המצות בתכלית כל פרטיהן ודקדוקיהן ודקדוקי סופרים. אבל כשגם בחינה זו אינה בשלימות אפילו בדבר קל ודקדוק קל מדקדוקי סופרים הרי זה נקרא מן הנופלים שנפל מן רגליו לגמרי:

Y también en "hacer el bien": observar todas las mitzvot con el máximo cuidado, en todos sus detalles y sus precisiones, así como en las precisiones de los Escribas. Pero cuando este nivel tampoco es íntegro, incluso en un asunto leve, en una precisión leve entre las precisiones de los Escribas, se lo llama uno de "los caídos", pues ha caído por completo de sus pies.

5 ב והנה עיני כל אליך ישכרו מצפים ומקוים לישעו שעדיין יש תוחלת ותקוה שיהי [שיהיה] החזרת פנים בפנים [עמ"ש בפי עיני כל בד"ה יחיינו ימומים].

2. Ahora bien, “Los ojos de todos esperan en Ti”: aguardan y esperan Su salvación, pues aún hay expectativa y esperanza de que se restablezca la relación “cara a cara” [véase lo escrito acerca del significado de “Los ojos de todos” en el discurso que comienza “Nos dará vida después de dos días”].

בגמרא נזכר פסוק זה (פ"ו דכתובות דס"ז ב') ובהזר בפ' ויגש (דרי"ה א') בשלח (דס"ב א') אחרי (נ"ה א') פינחס (רכ"ו א').

Este versículo se menciona en la Guemará (Ketubot, capítulo 6, folio 67b) y en el Zohar, parashá Vayigash (folio 208a), Beshalaj (folio 62a), Ajarei (58a), Pinjás (226a)].

אך צריך לשית עצות בנפשו איך יומשך הארה זו בנפשו להיות פנימית הנפש אליו ית' ולא יהא מונע מבית ומבחוץ.

Pero es necesario “tomar consejo en su alma” acerca de cómo atraer esta iluminación a su alma, para que la dimensión interior (pnimiut) del alma se vuelva [hacia] Él, bendito sea, y no haya ningún impedimento, ni desde dentro ni desde fuera.

והעצה היעוצה לזה הוא כמאמר אשר קדשנו במצותיו. והענין כי הנה הוא יתברך קדוש ומובדל כו'.

El consejo para esto es conforme a la fórmula: “Que nos santificó con Sus mitzvot”. La explicación es que Él, bendito sea, es santo y está separado, etc.

לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל מדות אלין כלל אלא לאחזאה איך אתנהג עלמא לאחזאה דייקא שהוא רק כמו דמיון ומראה לעיני השגת המקבלים כדי לאתנהג עלמא

“No es que Tú tengas una justicia conocida, ni ninguno de estos atributos en absoluto, sino para mostrar cómo se conduce el mundo”. “Para mostrar”, precisamente: solo son como una imagen y una visión ante los ojos de la comprensión de quienes reciben, a fin de conducir el mundo.

אבל הוא יתברך רם ונשא עד אין קץ ואינו בגדר מדות ואפי' [ואפילו] בחי' חכמה היא כעשייה גשמיית נחשבת

Pero Él, bendito sea, es sublime y exaltado sin fin, y no está dentro de los límites de los atributos; e incluso el nivel de Jojmá (sabiduría) se considera como una acción física,

וכמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא שאין ערוך אליו ית' ולית מחשבה תפיסא ביה כלל

como dice la fórmula: “Tú eres sabio, pero no con una sabiduría conocida”; pues no hay comparación posible con Él, bendito sea, y “ningún pensamiento puede aprehenderlo” en absoluto.

כי הוא ית' למעלה מן החכמה והרצון ומה שמחיה את העולמות וכולם בחכמה עשית הוא רק מבחי' מלך בלבד ומלך הוא העולם.

Pues Él, bendito sea, está por encima de la sabiduría y de la voluntad; y aquello que da vida a los mundos, y “con sabiduría los hiciste a todos”, proviene únicamente del nivel de “Rey”; y “Rey” es [en relación con] el mundo.

אבל הוא ית' בכבודו ובעצמו הוא קדוש ומובדל למעלה מכל הבחינות ומדרגות עד אין קץ ואינו

Pero Él, bendito sea, en Su gloria y en Su esencia, es santo y está separado, por encima de todos los niveles y grados, sin fin; y no es

כמו הנשמה המחיה את הגוף שעם היות שקודם ירידתה להתלבש בו היא מאד נעלה במקור חוצבה מ"מ בירידתה היא מתלבשת בתוך הגוף ומקושרת בו שמתפעלת ממקרי הגוף.

como el alma que da vida al cuerpo: aunque antes de descender para investirse en él es muy elevada en la fuente de la que fue tallada, no obstante, al descender se inviste dentro del cuerpo y queda ligada a él, de modo que es afectada por lo que le sucede al cuerpo.

אבל מדת הקב"ה אינו כן כי אני הוי' לא שניתתי כתיב שכולם אין תופסים מקום אצלו כלל דוכלא קמיה כלא חשיב כו'

Pero la manera del Santo, bendito sea, no es así, pues está escrito: “Yo, Havaiá, no he cambiado”; porque todos ellos no ocupan lugar alguno ante Él, pues “todo ante Él es considerado como nada”, etc.

וחיות ושפע שמשפיע לעולמות עליונים ותחתונים הוא בבחי' מלך בלבד ולאחזאה בלבד שעליו נאמר המשפילי לראות בשמים ובארץ שמצד עצמותו ומהותו ית' כתיב

Y la fuerza vital y el flujo que Él confiere a los mundos superiores e inferiores pertenecen únicamente al nivel de “Rey” y a “mostrar” únicamente, acerca de lo cual se dice: “Quien se abaja para mirar los cielos y la tierra”. Pues desde la perspectiva de Su esencia y Su ser, bendito sea, está escrito:

כי כל בשמים ובארץ ששמים וארץ שוין לפניו שלא שייך לפניו ית' מעלה ומטה כלל

“Pues todo en los cielos y en la tierra”: el cielo y la tierra son iguales ante Él, porque ante Él, bendito sea, las nociones de arriba y abajo carecen por completo de sentido;

אלא שהוא השמפילי בירידה גדולה וצמצום גדול שיתהווה בחי' שמים כו' ופי' שמים שם מים

sino que Él es quien “se abaja”, mediante un gran descenso y un gran tzimtzum (contracción), para que llegue a existir el nivel de los “cielos”, etc. Y el significado de shamayim (cielos) es sham mayim (“allí hay agua”),

כי מים הוא ים החכמה כו' ולהיות התלבשות אור א"ס ב"ה בחכמה היא ירידה אצלו כי כולם בחכמה עשית שהיא נחשבת כעשייה גשמיות כו'.

pues el agua es el mar de Jojmá, etc. Y que la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, se invista en Jojmá constituye un descenso para Él, pues “Tú hiciste todos ellos con sabiduría”, la cual es considerada como una acción física, etc.

וירידה והשפלה זו הוא ע"י בחי' שמים תורה שבכתב וארץ היא בחי' תושבע"פ [תורה שבעל פה] שהם כללות כל התורה והמצות (וכמ"ש מזה בד"ה כי עמך מקור חיים גבי חנוכה)

Y este descenso y rebajamiento se produce por medio del nivel de los “cielos”, la Torá escrita, y de la “tierra”, que es el nivel de la Torá oral; y estos abarcan toda la Torá y las mitzvot (como se explica acerca de esto en el discurso que comienza “Pues contigo está la fuente de la vida”, sobre Janucá).

והיינו על ידי התורה והמצות שהאדם עושה למטה ע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכמ"ש אשר יעשה אותם האדם.

Es decir, por medio de la Torá y las mitzvot que la persona realiza abajo: mediante un despertar desde abajo [se produce] un despertar desde arriba. Como está escrito: “que la persona cumplirá”.

פי' ע"ד מ"ש ועשיתם אתם כתיב שהאדם עושה אותן למצות וחי בהם שממשיך בהם בחי' חיים מחיי החיים ב"ה.

El significado es similar a lo que se dice acerca de “Y las cumplirán”: está escrito atem (“ustedes”), pues la persona las convierte en mitzvot; “y vivirá por ellas” significa que introduce en ellas el nivel de vida proveniente de la Vida de toda vida, bendito sea.

וזהו ענין עושים רצונו של מקום שממשיכים בחי' רצונו יתברך שלמעלה מעלה מבחי' מקום לבחי' מקום להיות רצון העליון שורה ומתגלה גם בבחי' מקום (ועמ"ש בפ' בשלח בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום)

Y este es el significado de “cumplir la voluntad de Makom (el Omnipresente)”: introducir el nivel de Su voluntad, bendito sea, que está muy por encima del nivel de “lugar” (makom), en el nivel de “lugar”, de modo que la Voluntad Suprema también repose y se revele en el nivel de “lugar” (y véase lo escrito en la parashá de Beshalaj, en el discurso que comienza: “Y Moshé dijo: ‘Cómanlo hoy’”).

ודרך כלל נחלקים לג' בחי' ימין ושמאל ואמצע שהם ג' בחי' תורה ועבודה וגמ"ח [וגמילות חסדים] שמוזה נמשך להיות אלקי אברהם אלקי יצחק ואלהי יעקב.

En general, se dividen en tres niveles: derecha, izquierda y centro, que son los tres niveles de Torá, servicio y actos de bondad (guemilut jasadim); y de esto resulta que existe “el D'os (Elokei) de Avraham, el D'os de Yitzjak y el D'os de Yaakov”.

פי' אלקי לשון צמצום וירידה שיורד ומשפיל א"ע [את עצמו] להיות בחי' אלקות שורה ומתגלה במדת אברהם ויצחק כו'.

El significado: Elokei expresa contracción y descenso: Él desciende y se rebaja para que el nivel de la Divinidad repose y se revele en el atributo de Avraham y de Yitzjak, etc.

6 וזהו ואתה נותן להם את אכלם בעתו בעתם לא נאמר אלא בעתו. פ' בעתו של המאכל

Y esto es [lo que significa]: “Y Tú les das su alimento a su tiempo”: no dice “a su tiempo”, sino “a su tiempo”, es decir, en el tiempo del alimento.

והענין כי הנה כנס"י [כנסת ישראל] נק' רעיתי פרנסתי וכמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים והיינו שהתורה והמצות נק' לחם מאכל.

La explicación es que Kneset Israel es llamada “Mi amada” (ra'yasi), [es decir,] “Mi sustento” (par-nasasi), como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: “Israel sustenta a su Padre en el cielo”. Esto significa que la Torá y las mitzvot son llamadas pan, alimento.

7 וכמ"ש את קרבני לחמי. וכתוב לכו לחמו בלחמי שבעת שישראל מסגלין תורה ומצות למטה שהם בחי רצון העליון מתעורר למעלה ג"כ עת רצון.

Como está escrito: "Mi ofrenda, Mi pan"; y está escrito: "Vengan, coman de Mi pan". Pues cuando Israel adquiere Torá y mitzvot aquí abajo, que son el nivel de la Voluntad Suprema, también se despierta arriba un tiempo de voluntad (et ratzón).

וכמ"ש בעת רצון עניתיך וע"י כן נותן להם את אכלם השפעתם ופותח את ידיך. פי' יודי"ך שמבחי ג' יודי"ן מתפתחין ונמשכין ג' ווי"ן

Como está escrito: "En un tiempo de voluntad te respondí". Y por medio de esto, "Él les da su alimento", su flujo de influencia. Y "Abres Tu mano" (yadeja): la explicación es yudeja ("Tus yud"), pues del nivel de tres yud se abren y se extienden tres vav,

שהם ג' פעמים קדוש בוי"ו הוא המשכה מקודש העליון וכל המשכה מלמעלה א"א לירד למטה כ"א ע"י בחי צמצום כו'

que son las tres veces que aparece "santo" (kadosh): con una vav, es una emanación desde el Kódesh supremo (santidad). Y toda emanación desde arriba no puede descender abajo sino mediante el nivel de tzimtzum (contracción), etc.,

שהוא בחי יו"ד שהמשכה הנמשכת למטה אין ערוך למה שהיתה במקורה ושרשה למעלה ולא תוכל להיות למטה

que es el nivel de yud: pues el flujo que se extiende abajo no guarda comparación con lo que era en su fuente y raíz arriba, y no podría estar abajo

אלא ע"י בחי צמצום כו' [ועיין מזה בפי' ויחי ע"פ חכלילי כו' בגמרא נזכר פסוק פותח את ידיך פי"ק [פרק קמא] דברכות (דף ד' ב')]

sino mediante el nivel de tzimtzum, etc. [Y sobre esto, véase en la parashá de Vayeji, sobre el versículo "Jajlili", etc. El versículo "Abres Tu mano" se menciona en la Guemará: Berajot, primer capítulo (folio 4b),

ופי"ק [ופרק קמא] דתענית (דף ב' ע"ב ודף ח' ע"ב). רבות בראשית (פי"ג. פי"ך קרוב לסופה) ויצא (פע"ג). ויחי (פצ"ז).

y Taanit, primer capítulo (folio 2b y folio 8b); [Midrash] Rabá: Bereshit (capítulo 13; capítulo 20, cerca del final), Vayetzei (capítulo 73), Vayeji (capítulo 97),

בשלח (פכ"ה). ובפ' כי תבא ובזהר בפ' פנחס (דרכ"ו א') וירא (ק"ז א') בשלח (ס"ב א') תרומה (קנ"ז ב').

Beshalaj (capítulo 25); y en la parashá de Ki Tavó; y en el Zóhar, parashat Pinjás (folio 226a), Vayerá (107a), Beshalaj (62a), Terumá (157b)].

ומשביע לכל חי רצון פי שהרצון עליון נמשך לכל בחי' חי כי בחי' חי נקרא השפעת והמשכת אור א"ס ב"ה מעילה לעילה כו'

“Y sacias a todo ser viviente [con] voluntad (ratzón)”: es decir, la Voluntad Suprema se extiende a todo nivel de “viviente” (jai); pues el flujo y la extensión de la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, de causa en causa, etc., se denomina el nivel de “viviente”.

והשפעה והמשכה זו שמעילה לעילה הוא מבחינת צדיק שהוא בחינת התקשרות עולם בעולם כדי שיוכל התחתון לקבל מן העליון

Y este flujo y descenso de causa en causa proviene del nivel de tzadik (el justo), que es el nivel de la unión de un mundo con otro, para que el inferior pueda recibir del superior.

ולכן נקרא צדיק איש חי וכמ"ש ובניהו בן יהוידע בן איש חי (בשמואל ב' ס"י כ"ג כ' [כתב])

Por eso, al tzadik se lo llama “hombre viviente” (ish jai), como está escrito: “Y Benayahu hijo de Yehoyadá, hijo de un hombre viviente” (II Samuel, capítulo 23, [versículo] 20);

והיינו לפי שממשיך חיות מעולם לעולם (עיין מזה בגמרא רפ"ג [ריש פרק ג'] דברכות ד"ח סע"א [סוף עמוד

א] ובזהר בראשית ד"ו ע"א ויצא קס"ד א' ויגש ר"ז ב') וכמה עולמות דרגין על דרגין וכולהון איקרון חי es decir, porque transmite fuerza vital de un mundo a otro (véase sobre esto la Guemará, al comienzo del capítulo 3 de Berajot, folio 18, final de la cara a; y el Zohar, Bereshit, folio 6a, Vayetzei 164a, Vayigash 207b). Y hay varios mundos, “niveles sobre niveles, y todos ellos son llamados ‘vivos’”.

ועל ידי פתיחת היודי"ן משביע רצון בחי' חי מעולם ועד עולם להיות שורה ומתגלה רצון העליון בכל הבחינות ומדרגות. וזהו צדיק ה' בכל דרכיו צדיק הוא בחינת התקשרות שמעולם ועד עולם.

Y mediante la apertura de las yud, Él colma de voluntad al nivel de “viviente”, de mundo en mundo, para que la Voluntad Suprema repose y se revele en todos los niveles y grados. Y este es [el sentido de] “Havaíá es justo (tzadik) en todos Sus caminos”: tzadik es el nivel de la unión que se extiende de mundo en mundo.

וכמאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] עמוד אחד בעולם וצדיק שמו שהוא בחינת עמוד המחבר מעלה ומטה להיות שורה ומתגלה רצון ה' אפילו בבחינת עשיה גשמיות כו'.

Como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: "Hay una columna en el mundo, y Tzadik es su nombre"; este es el nivel de una columna que une lo alto con lo bajo, para que la voluntad de D'os repose y se revele incluso en el nivel de la acción física, etc.

(ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פרשת ראה סד"ה כי תשמע בקול. וד"ה לויתן זה) רק שקרוב ה' לכל אשר יקראוהו באמת דוקא דהיינו שישים אליו לבו כו'

(Y véase lo escrito anteriormente en la parashá Reé, al final del discurso que comienza "Cuando escuches la voz", y en el discurso que comienza "Este Leviatán"). Sin embargo, "Havaiaá está cerca de todos los que Lo invocan de verdad", específicamente [de verdad]: es decir, que uno dirija su corazón hacia Él, etc.

(ע' [עיין] מענין קרוב כו' יקראוהו באמת ברבות פ' קדושים ר"פ י"ז נשא פי"א [פרק י"א] גבי ד"א [דבר אחר] ישא ה' פניו ובמדרש איכה בפסוק טוב ה' לקויו ובמדרש מגלת אסתר בפסוק עם על המלך טוב ובוזהר חקת) (דקפ"ג סע"ב [סוף עמוד ב]) בשלח (נ"ז א') אחרי (נ"ח ב') האזינו (רצ"ז א').

(Véase sobre el tema de "Está cerca... Lo invocan de verdad" en [Midrash] Rabá, parashá Kedoshim, comienzo del capítulo 17; Naso, capítulo 11, en "Otra explicación: Que Havaiaá eleve Su rostro"; y en el Midrash Eijá, sobre el versículo "Havaiaá es bueno para quienes esperan en Él"; y en el Midrash Meguilat Ester, sobre el versículo "Si al rey le parece bien"; y en el Zohar, Jukat) (folio 183, final de la cara b), Beshalaj (57a), Ajarei (58b), Haazinu (297a).

ועי"ז רצון יראיו יעשה פי' שנעשה גם למטה רצון אצל יראיו להיות גילוי פנימית הרצון ופנימית הלב להיות אליו ית' בבחי' פנים בפנים (ועיין בזה"א [בוהר חלק א] מקץ)

Y mediante esto, "Él cumplirá (yaasé) el deseo de quienes Lo temen"; es decir, también abajo se hace presente la voluntad en quienes Lo temen, de modo que se revele la dimensión interior de la voluntad y la dimensión interior del corazón, para estar [dirigidos] hacia Él, bendito sea, en el nivel de "cara a cara" (y véase el Zohar, parte I, Miketz).

(קצ"ד ב') ע"פ רוצה ה' את יראיו ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם שמשפיע בהם אור רצונו העליון ועושה אותם מושפעים ומלאים מאור רצונו יתברך עכ"ל [עד כאן לשונו].

(folio 194b), acerca del versículo "Havaiaá desea a quienes Le temen", y en el comentario del Ramaz allí: "que les otorga la luz de Su voluntad suprema y hace que reciban Su influjo y se colmen de la luz de Su voluntad, bendito sea"; fin de la cita.

וזהו אשר קדשנו במצותיו שעל ידי מצותיו שהם מבחינת רצון העליון שהוא קדוש ומובדל כו'

Y esto es [lo que significa] “que nos ha santificado con Sus mitzvot”: por medio de Sus mitzvot, que provienen del nivel de la Voluntad Suprema, que es santa y está separada, etc.,

קדשנו להיות אנחנו ג"כ בבחי' רצון העליון קדוש כו' והוא בחי' רעותא דליבא פנימית נקודת הלב מבחי' פב"פ [פנים בפנים].

Él “nos ha santificado”, para que también nosotros estemos en el nivel de la Voluntad Suprema, santa, etc. Y este es el nivel del “deseo del corazón” (re'usa deliba), la dimensión interior del punto del corazón, del nivel de “cara a cara”.

8 וזהו מצות צריכות כוונה להיות מכוון למטה כמו למעלה שבמצות הוא גילוי פנימיות רצונו ית' וכך יהיה גילוי פנימית רצון נפשו לה'.

Y esto es [lo que significa] «las mitzvot requieren intención» (kavaná): estar alineado (mejuván) abajo tal como arriba. Pues en las mitzvot se revela la dimensión interior de Su voluntad, bendito sea, y así también debe revelarse la dimensión interior de la voluntad del alma de la persona hacia D'os.

וזהו כוונת המצות שבהם ועל ידם נמשך למטה גם בנפש האדם להיות גילוי בחי' רצון העליון

Y este es el propósito de las mitzvot: que por medio de ellas y a través de ellas se atraiga abajo, también al alma humana, para que se revele el nivel de la Voluntad Suprema.

(וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו גבי ואת מצותיו תשמרו וע"פ כי תצא בענין לך אמר לבי בקשו פני כו' ובד"ה והיה לכם לציצית ובד"ה מי מנה ובד"ה וידבר משה אל ראשי המטות ובד"ה חכלילי כו')

(Como se explicó arriba, sobre el versículo «Tras Havaia, su D'os, caminarán», acerca de «y observarán Sus mandamientos»; y sobre el versículo «Cuando salgas», acerca de «Mi corazón te ha dicho: “Busquen Mi rostro”», etc.; y en el discurso que comienza «Y será para ustedes como tzitzit»; y en el discurso que comienza «¿Quién ha contado?»; y en el discurso que comienza «Y Moshé habló a los jefes de las tribus»; y en el discurso que comienza «Jajlilí», etc.).

ורצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע הוא בחי' ויצעקו אל ה' בצר להם שעי"ז יושיעם וינטלם וינשאם למעלה מעלה:

«Él cumplirá el deseo de quienes Lo temen y escuchará su clamor»: este es el nivel de «Clamaron a Havaia en su angustia»; por medio de ello, Él los salvará, los alzaré y los llevará cada vez más alto.

9 ג אך הנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין. פ"י ואם לאו אע"פ [אף על פי] שלא יהיו עושי עבירה מכל מקום אין הדבר תלוי אלא בתשובה.

3. Sin embargo, nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron: "Si Israel hace teshuvá (retorno), será redimido; y si no, no será redimido". El sentido de "y si no" es que, aunque no sean transgresores, de todos modos el asunto depende únicamente de la teshuvá.

והענין כי אע"פ [אף על פי] שממשיכים במצות רצונו של מקום לג' בחי' מקום ימין ושמאל ואמצע להיות אלקי אברהם ואלקי יצחק כו'

La explicación es que, aunque por medio de las mitzvot atraen la voluntad de Makom hacia los tres niveles de "lugar" (makom): derecha, izquierda y centro, para que sea "el D'os de Avraham y el D'os de Yitzjak", etc.,

מ"מ בזמן שאין בית המקדש קיים הם ענפין מתפרדין ואינן כמו שבזמן שבית המקדש היה קיים שהיו כל הג' בחינות קשורים ואגודים יחד.

sin embargo, cuando el Santo Templo no está en pie, son ramas separadas y no como cuando el Santo Templo estaba en pie, cuando los tres niveles estaban ligados y unidos.

10 וכמ"ש ואגודתו על ארץ יסדה שהיו בחינת אגודים כי הנה ישראל נחלקים גם כן לג' בחי' כהנים ולוים וישראלים והנה היו הכהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם כולם אחודים וקשורים יחד באגודה אחת.

Como está escrito: "Y fundó Su vínculo (agudató) sobre la tierra": pues ellos estaban en el nivel de quienes están "unidos en un vínculo". También Israel se divide en tres niveles: kohanim, levitas e israelitas; los kohanim estaban ocupados en su servicio, los levitas en su plataforma y los israelitas en sus puestos; todos estaban unidos y ligados en un solo vínculo.

משא"כ בזמן שאין בית המקדש קיים בנוי דאברהם בגלותא דאדום בנוי דיצחק בגלותא דישמעאל. וכתוב מפוזר ומפורד ולכך צריך תשובה דוקא.

En cambio, cuando el Santo Templo no está en pie, "los hijos de Avraham están en el exilio de Edom, los hijos de Yitzjak en el exilio de Ishmael"; y está escrito: "disperso y diseminado". Por eso se necesita específicamente teshuvá.

וכמ"ש השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם פי' שיהיו בבחינת קדם ששם הוא בבחינת פנים בפנים דהיינו בבחי' פנימית גילוי רצון כו'

Como está escrito: "Haznos volver a Ti, Havaiá, y volveremos; renueva nuestros días como en los tiempos de antaño (kedem)". Esto significa que alcancen el nivel de kedem, donde se encuentran en el nivel de "cara a cara"; es decir, en el nivel de la dimensión interior de la revelación de la voluntad, etc.

(ואפשר שזהו הענין הנזכר בגמרא ובמדרש רבה בחקתי ס"פ ל"ו שיש מ"ד [מאן דאמר] תמה זכות אבות עד א"ר [אמר רבי] אחא לעולם זכות אבות קיימת דמ"ד [דמאן דאמר] תמה היינו לפי שאין הגילוי כמו בזמן שבהמ"ק [שבית המקדש] היה קיים כו'.

(Es posible que este sea el asunto mencionado en la Guemará y en Midrash Rabbá, Bejukotai, al final del capítulo 36: hay una opinión según la cual "el mérito de los Patriarcas se ha agotado", hasta que Rabí Ajá dijo: "El mérito de los Patriarcas perdura para siempre". Quien sostiene que se ha agotado [quiere decir] que la revelación no es como cuando el Santo Templo estaba en pie, etc.).

ועיין מענין ואגודתו על ארץ יסדה ברבות אמור ספ"ל ובפ' בהעלותך פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] גבי אספה לי שבעים איש ובגמרא פ"ג [פרק ג'] דמנחות (דכ"ז ע"א) ובפ"ק [ובפרק קמא] דכריתות (ד"ו ע"ב).

Y véase sobre el tema de "Y fundó Su vínculo sobre la tierra" en [Midrash] Rabbá, Emor, al final del capítulo 30; y en la parashá Behaalotjá, capítulo 15, respecto de "Reúne para Mí a setenta hombres"; y en la Guemará, capítulo 3 de Menajot (folio 27a), y el primer capítulo de Keritot (folio 6b).

והיינו שע"ז דוקא הבונה בשמים מעליותיו ופי' מעליותיו עיין במא"א [במאורי אור] אות ע' [עיין] סל"ה בענין מעל שמים חסדך כו' על כל מים כו'

Es decir, precisamente por medio de esto "Él construye Sus cámaras superiores (ma'alotav) en los cielos". Para el significado de ma'alotav, véase Me'orei Or, letra ayin, sección 35, sobre el tema de "Por encima de los cielos está Tu bondad", etc., "sobre todas las aguas", etc.,

ותתפלל חנה על הוי' ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] ס"פ צו (דל"ה א') ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ועיין בפרדס ערך אגודה ובמאורי אור אות א' ס"י כ"ט משא"כ בזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים איתא שם בזהר פ' ויקרא (ד"כ ע"ב)

“Y Janá oró al [por encima de] Havaia”. Y véase el Zohar, parte III, al final de la parashá Tzav (folio 35a), y el Mikdash Melej allí; véase también el Pardés, la entrada “Agudá”, y Me’orei Or, letra alef, sección 29. En cambio, cuando el Santo Templo no está en pie, se dice allí, en el Zohar, parashá Vayikrá (folio 20b):

קוב"ה [קודשא בריך הוא] סליק לעילא לעילא וע' מזה בזח"א [בזהר חלק א] ויגש [דר"י [דרבינו יצחק] ע"א] וארא [דכ"ט ע"ב] וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] ענין זה במ"א ע"פ וארא אל אברהם כו'

“El Santo, bendito sea, ascendió cada vez más alto”. Y véase sobre esto en el Zohar, parte I, Vayigash (folio 210a) y Vaerá (folio 29b); y como se explicó este asunto en otro lugar, respecto del versículo “Y Me aparecí a Avraham”, etc.;

ע"ש וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' וארא (דכ"ו א') בפ"י קלא אסתלק כו' וגם ובפשעיכם שולחה אמכם ואע"פ [ואף על פי] שע"י המצות ממשיכים רצון העליון ועמ"ש ע"פ יתום ואלמנה יעודד

Véase allí. Y véase el Ramaz, Parashat Vaerá (folio 26a), sobre la explicación de “La voz se retiró”, etc. Y también: “Por sus transgresiones fue enviada lejos su madre”. Y aunque mediante las mitzvot atraen la Voluntad Suprema hacia abajo (y véase lo que está escrito sobre el versículo “Él sostiene al huérfano y a la viuda”),

אך כדי להיות הגילוי ממש למטה עצמיות בחינה זו דסליק לעילא לעילא הוא ע"י תשובה דוקא כדכתיב ממעמקים קראתיך כו'

sin embargo, para que la esencia misma de este nivel, que “ascendió cada vez más alto”, se revele verdaderamente abajo, esto ocurre específicamente mediante la teshuvá, como está escrito: “Desde las profundidades te he llamado”, etc.

וגם שע"י התשובה הוא תשוב ה' תתאה מפילתה לעלות למעלה וזהו שהתשובה הוא ענין החזרת פנים בפנים וע' בזהר ויקרא שם (ד"כ סע"ב [סוף עמוד ב])

Y además, mediante la teshuvá la hei inferior retorna (tashuv hei) de su caída y asciende a lo alto; por eso la teshuvá consiste en restablecer la relación “cara a cara”. Y véase allí el Zóhar, Vaikrá (folio 20, final de la cara b),

בפי מרחוק ה' נראה לי ופי מרחוק היינו ע"י התשובה שהיא ענין לרחוק שנעשה קרוב כו'

sobre la explicación de “Desde lejos Havaíá se me apareció”. El sentido de “desde lejos” es que ocurre mediante la teshuvá, por la cual quien estaba lejos se vuelve cercano, etc.

וגם כמ"ש ע"פ ושקל בפלס הרים כו' המרירות שבנפשו על ריחוקו כו' בד"ה אתם נצבים.

Y también, como se explica sobre el versículo “Y pesó las montañas en una balanza”, etc.: la amargura que siente en su alma por su distancia, etc., en el discurso que comienza “Ustedes están de pie”.

11 וז"ש [וזהו שכתוב] גבי ק"ש [קריאת שמע] זאת המצוה כו' לעשות בארץ כו' שמע ישראל ומבואר לעיל הקושיא דהא ק"ש [קריאת שמע] חובת הגוף היא. ועמ"ש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] מזה בד"ה וזאת המצוה ובד"ה וידעת היום.

Y esto es [lo que significa] lo escrito respecto del Shemá: “Este es el mandamiento”, etc., “para cumplir en la tierra”, etc., “Escucha, Israel”. La dificultad ya se explicó más arriba: después de todo, el Shemá es una obligación personal (jovat haguf). Véase también lo escrito anteriormente sobre esto, en el discurso que comienza “Y este es el mandamiento” y en el discurso que comienza “Y sabrás hoy”.

ומ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו דהיינו שקיום המצות בארץ ובפרט בזמן שבית המקדש קיים הוא בבחי' עליונה יותר מקיום המצות עתה

Sin embargo, “un versículo no se aparta de su sentido literal”; es decir, el cumplimiento de las mitzvot en la Tierra —y especialmente cuando el Santo Templo está en pie— se encuentra en un nivel más elevado que el cumplimiento de las mitzvot en la actualidad.

והיינו משום שיש כמה בחי' ומדרגות בענין ההמשכה שנמשך ע"י המצות וכמ"ש בד"ה והיה לכם לציצית גבי וזכרתם את כל מצות הוי' ובד"ה ועשית בגדי קדש

Esto se debe a que hay varios niveles y grados en la emanación que se produce por medio de las mitzvot, como se explica en el discurso que comienza “Y será para ustedes como tzitzit”, a propósito de “Y recordarán todos los mandamientos de Havaíá”, y en el discurso que comienza “Y harás vestiduras sagradas”.

ועוד זאת כמ"ש במ"א בביאור ע"פ קול דודי שהמצות נקראו לבושים וגם נקראו פירות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מאי פירי מצות (בגמרא פ"ט דסוטה).

Además, como se explica en otro lugar, en la explicación del versículo “La voz de mi amado”, las mitzvot son llamadas vestiduras y también son llamadas frutos, como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: “¿Qué son los frutos? Las mitzvot” (en la Guemará, capítulo 9 de Sotah).

והיינו שעל שם היות על ידן המשכת רצון העליון שהוא אור מקיף סוכ"ע נקראים לבושים

Esto es porque, dado que por medio de ellas se hace emanar la voluntad suprema, que es una luz circundante (Or Makif), la luz que circunda todos los mundos (sovev kol almin), son llamadas vestiduras;

ועל שם בחי האור וההמשכה הנמשך על ידן מסוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] בבחי אור פנימי נק' פרי
y porque el nivel de luz y la emanación que se producen por medio de ellas desde la luz que circunda todos los mundos hacia la luz que llena todos los mundos (memalé kol almin), como luz interior (Or Penimí), son llamadas fruto.

וזהו בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק ע' [עיינן] זח"א [זהר חלק א] [דפ"ה ע"ב] ח"ב [חלק ב'] [דרכ"ג ע"ב] ועפ"י
[ועל פי זה] י"ל [יש לומר] שבחי אור מקיף נמשך ודאי גם עתה ע"י המצות מבחי סוכ"ע ורצון העליון ממש
Y esto es lo que significa: “A su sombra me deleité y me senté, y su fruto es dulce”. Véase el Zóhar, parte I (folio 85b), parte II (folio 223b). Según esto, puede decirse que el nivel de luz circundante ciertamente también se hace emanar ahora por medio de las mitzvot, desde el nivel de la luz que circunda todos los mundos y desde la voluntad suprema misma;

אך בענין ההמשכה זו שבחי פנימית יש הפרש גדול בין בזמן שבית המקדש קיים ובין עתה וכמ"ש
בזח"ב [בזהר חלק ב'] תרומה (דקס"ו סע"ב [סוף עמוד ב]) בענין ונהר יחרב כו'

pero en cuanto a esta emanación en el nivel interior, hay una gran diferencia entre el tiempo en que el Santo Templo está en pie y la actualidad, como está escrito en el Zóhar, parte II, Terumá (folio 166, final de la cara b), respecto del tema de “Y el río se secará”, etc.:

גנתא לא עאל ביה ההוא גננא כו' ועיינן מזה בפרדס סוף שער שמיני פכ"ו ועיינן במק"מ [במקדש מלך]
והרמ"ז [והרב משה זכות] ובפ' בראשית (תחלת דף ו') גבי לרחוק דא יעקב כו' (וע"ב) גבי על נהר כבר.

“El jardín: ese jardinero no entra en él”, etc. Y véase sobre esto Pardes, al final de Sha'ar 8, capítulo 26; véase también Mikdash Melech y Ramaz; y en Parshas Bereshis (al comienzo del folio 6), en “Al lejano': este es Yaakov”, etc., y (en el lado b) en “junto al río Kevar”.

ועי בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער ספירת העומר פל"ג (ומכ"ז [ומכל זה] יובן ענין אם ישראל עושין תשוב דוקא) ועל התשובה הנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדין כו'.

Y véase Pri Etz Chaim, Sha'ar Sefiras HaOmer, capítulo 33. (Y de todo esto se comprenderá el sentido de "si Israel hacen teshuvá", específicamente.) Y acerca de la teshuvá, nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron: "En el lugar donde se encuentran los baalei teshuvá", etc.

ועי"ז נאמר כי הנה ההרים ימושו כו' כי מה כתיב לעיל מיניה וברחמים גדולים אקבצך.

Y acerca de esto se dice: "Pues he aquí que los montes se apartarán", etc.; porque ¿qué está escrito inmediatamente antes? "Y con gran compasión te reuniré".

פי' רחמים גדולים כי מדתו של יעקב הוא מדת רחמנות הנמשך ממדת יצחק מדת הדין הקדשה ש"י שפוגע באדם מת הדין ח"ו [חס ושלום] נופל עליו שם רחמנות מחמת הרע שאירע לו.

El significado de "gran compasión" es que el atributo de Yaakov es el atributo de la compasión, que se deriva del atributo de Yitzjak, el atributo sagrado del juicio; pues cuando el atributo del juicio golpea a una persona, D'os no lo permita, se aplica a ella el término "compasión", a causa del mal que le sobrevino.

12 וכך מדת הרחמנות שבסדר השתלשלות העולמות שאין רחמנות נמשך אלא מצד הגבורות משא"כ במדה טובה וחסד לא שייך רחמנות כלל.

Así también, el atributo de la compasión en el orden de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut): la compasión solo se deriva del lado de las Guevurot (contenciones); en cambio, en el atributo de bondad y Jésed (bondad), la compasión no tiene lugar en absoluto.

אבל מדת הקב"ה אינו כן כי הוא למעלה מגדר עלמין וכולא קמיה כלא כו'.

Pero el modo de ser del Santo, bendito sea, no es así, pues Él está por encima de los límites de los mundos, y «todo ante Él es como nada», etc.

13 וא"כ על כולם שייך ונופל רחמנותו שכולם אין ערוך אליו ית' וכולם רחוקים מאור א"ס ב"ה ממש.

Siendo así, Su compasión se aplica y alcanza a todos, pues ninguno de ellos es comparable a Él, bendito sea, y todos están lejos de la Luz Infinita misma (Or Ein Sof), bendito sea.

וכמאמר ברוך מרחם על הבריות שעל כל הבריות ועולמות עליונים שייך ונופל רחמנותו ית' והנה ענין התשובה באה ממדת רחמנות דהיינו שישוב אל ה' וירחמהו כביכול על ניצוץ אלקות שבנפשו

Como dice la bendición: «Bendito sea Quien tiene compasión de las criaturas»: Su compasión, bendito sea, se aplica y alcanza a todas las criaturas y a los mundos superiores. Ahora bien, la teshuvá proviene del atributo de la compasión; es decir, que la persona «retorne a Havaíá y tenga compasión de Él», por así decirlo, por la chispa de Divinidad que hay en su alma.

ועל ידי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מעורר למעלה בחי' רחמים גדולים ולכן במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים צדיקים גמורים אין כו' דמשכין ליה בחילא יתיר.

Y mediante el despertar desde abajo [se produce] el despertar desde arriba: despierta en lo Alto el nivel de «gran compasión». Por eso, «en el lugar donde se encuentran los baalei teshuvá, los tzadikim perfectos no se encuentran», etc., pues «lo atraen con mayor fuerza».

כי צדיקים גמורים הם ממשיכים חיות ואור א"ס ב"ה דרך סדר ההשתלשלות מדרגה אחר מדרגה מעילה לעילה כו'.

Pues los tzadikim perfectos atraen la fuerza vital y la Luz Infinita, bendito sea, siguiendo el orden de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut), nivel tras nivel, de causa en causa, etc.

משא"כ ע"י תשובה יפה שעה א' כו' ובשעה א' ויצעק אל ה' בצר לו הרי הוא

En cambio, mediante la teshuvá, «mejor es una hora», etc.: en una hora «clama a Havaíá en su angustia», y él

בא ממטה מטה למעלה מעלה שלא בדרך הדרגה והיינו מפני שהוא בא למעלה מסדר ההשתלשלות בחי' רחמים גדולים אקבצך שמעלה ומטה שוין:

llega desde lo más bajo hasta lo más alto, no mediante etapas graduales. Esto se debe a que llega por encima del orden de la cadena descendente de los mundos, [al] nivel de «Con gran compasión te reuniré», donde lo alto y lo bajo son iguales.

14 והנה אחר הדברים והאמת האלה כולם צריכין לתשובה ואפילו מי שלא חטא מימיו מ"מ ישוב אליו וירחמהו על ניצוץ אלקות שבנפשו שירד פלאים מטה מטה

Ahora bien, después de estas palabras y de esta verdad, todos necesitan teshuvá; e incluso quien nunca pecó en su vida debe, no obstante, «retornar a Él y tener compasión de Él» por la chispa de divinidad en su alma, que descendió prodigiosamente, cada vez más abajo,

מאור פיו ית' דלית מחשבה תפיסא ביה וכל השגתו בגדולת ה' כל חד לפום שיעורא דיליה הוא בחי' גשמיות לגבי אמיתית אור א"ס ב"ה בעצמו כי כולם בחכמה עשית והחכמה כעשיה גשמיות נחשבת כו'.

desde la luz de Su boca, bendito sea, de quien “ningún pensamiento puede aprehender”; y toda su comprensión de la grandeza de D'os, “cada uno según su medida”, está en el nivel de lo físico en comparación con la verdadera Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea Él, en Sí mismo; pues “con sabiduría los hiciste a todos”, y la sabiduría se considera como la acción física, etc.

ועל תשובה שבבחי' זו היא שתלויה ביאת המשיח. ולכן כתיב לע"ל [לעתיד לבוא] כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה כו'.

Y de la teshuvá de este nivel depende la llegada del Mashíaj. Por eso está escrito acerca del Tiempo Venidero: “Pues los montes se alejarán y las colinas se tambalearán”, etc.

15 והנה כתיב קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. פירוש קול דודי שנמשך למטה היא כביכול שמדלג ממדרגה למדרגה ומעילה לעילה כו'

Ahora bien, está escrito: “¡La voz de mi amado! He aquí que viene, saltando sobre los montes, brincando sobre las colinas”. El significado de “la voz de mi amado”, que desciende abajo, es que, por así decirlo, salta de un nivel a otro y de una causa a otra, etc.,

לבחי' הרים ולבחי' גבעות שהן למטה מבחי' הרים והיינו דרך וסדר ההשתלשלות אבל כשיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] בחי' רחמים גדולים

al nivel de los “montes” y al nivel de las “colinas”, que están por debajo del nivel de los montes; es decir, el modo y el orden de la cadena descendente de los mundos (hishtalshelut). Pero cuando, en el Tiempo Venidero, se revele el nivel de la “gran compasión”,

אזי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אלא וחסדי פ"י חסד שלי עצמו בחינת כי חפץ חסד הוא entonces “los montes se apartarán y las colinas vacilarán”, pero “Mi bondad” permanecerá; es decir, Mi propia bondad, el nivel de “pues Él desea la bondad”.

(ואפשר שעד"ז יש לפרש ג"כ ענין תמה זכות אבות אלא שיומשך מבחי' וחסדי כו' והמסקנא דלא תמה כי בחי' כי חפץ חסד הוא מתלבש בבחינת חסד לאברהם וזהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם וכמ"ש במ"א בד"ה הוי' יחתו מריבו.

(Es posible que, en este sentido, también se pueda explicar el asunto de "se ha agotado el mérito de los Patriarcas": solo que el flujo procederá del nivel de "Mi bondad", etc. Y la conclusión es que no se ha agotado, porque el nivel de "pues Él desea la bondad" se reviste en el nivel de "bondad para Avraham"; y esto es "que juraste a nuestros padres desde los días de antaño (kedem)", como se explica en otro lugar, en el discurso que comienza "Havaia: quienes contienden con Él serán quebrantados".

וזהו ג"כ פי' כי ההרים ימושו ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל הנביאים בטלים לעתיד דאין ר"ל [רוצה לומר] בטלים ממש ח"ו [חס ושלום] אלא שיהיו כנר בפני האבוקה לגבי גילוי הגדול שיהיה לעתיד ועד"ז הוא ג"כ ענין כי ההרים ימושו כו' לגבי גילוי בחינת וחסדי מאתך לא ימוש כו').

Y este es también el significado de "Pues los montes se apartarán", en consonancia con la enseñanza de nuestros Sabios, de bendita memoria: "Todos los Profetas quedarán anulados en el Futuro". Esto no significa que serán realmente anulados, D'os libre, sino que serán como una vela frente a una antorcha en comparación con la gran revelación que habrá en el Futuro. Del mismo modo, también debe entenderse "Pues los montes se apartarán", etc., en comparación con la revelación del nivel de "pero Mi bondad no se apartará de ti", etc.)

וברית שלומי הוא ברית עליון (וע' לעיל בפ' לך בד"ה בעצם היום הזה) המקשר מה שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות לבוא לידי גילוי

Y "Mi pacto de paz" es un pacto supremo (véase también arriba, en Parashat Lej Lejá, en el discurso que comienza "En aquel mismo día"), que vincula aquello que está muy por encima del orden de la cadena descendente de los mundos, para que llegue a revelarse,

ולא בחי' כל חי שמסדר ההשתלשלות לבד מעולם ועד עולם רק בחי' צדיק עליון שעליו נאמר או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

y no el nivel de "todo ser viviente", que pertenece únicamente al orden de la cadena descendente de los mundos, de un mundo a otro; sino el nivel del Tzadik supremo, de quien se dice: "O que se aferre a Mi fortaleza, y hará paz Conmigo; paz hará Conmigo".

וכמאמר עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שמעלה ומטה שוין בגילוי בחיי רחמים גדולים שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות.

Como dice el dicho: “Él hace la paz en la corte celestial y en la corte terrenal”; pues lo superior y lo inferior son iguales en la revelación del nivel de la “gran compasión”, que está muy por encima del orden de la cadena descendente de los mundos.

(ועי' לעיל פ' נשא סד"ה כה תברכו. ועמ"ש סד"ה להבין מה שכתוב ביום השמיני עזרת)

(Y véase más arriba, Parashat Nasó, al final del discurso que comienza “Así bendecirán”; y véase lo escrito al final del discurso que comienza “Para comprender lo que está escrito: ‘En el octavo día, una asamblea’”)

ולכן כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל שלא יהיה בחיי קימה ועלייה ממטה למעלה אלא

Por eso está escrito: “Ha caído, no volverá a levantarse, la doncella de Israel”: no habrá el nivel de levantarse y ascender de abajo hacia arriba, sino que

כדכתיב כי בועליך עושיך כו' אלקי כל הארץ יקרא שבכל הארץ הלזו הגשמית יהיה גילוי אלקות.

como está escrito: “Pues tu Esposo es tu Hacedor”, etc., “será llamado el D'os de toda la tierra”: en toda esta tierra física habrá una revelación de la Divinidad.

וכמ"ש כי עין בעין יראו כו' ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] עתידין צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש שלא כהיום שאומרים קדוש ממטה למעלה

Como está escrito: “Pues ojo a ojo verán”, etc. Y por eso dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: “En el Futuro, se dirá ‘Santo’ ante los tzadikim”; no como hoy, cuando se dice “Santo” desde abajo hacia arriba,

אלא יאמרו קדוש מלמעלה למטה לפי שגם למטה יהי' [יהיה] גילוי אלקות וכל זה לפי שאמר מרחמך ה' שכל זה נמשך מבחי' רחמים גדולים שמעלה ומטה שוין:

sino que se dirá “Santo” desde arriba hacia abajo, porque también abajo habrá una revelación de la Divinidad. Y todo esto se debe a que se dice “Aquel que tiene compasión de ti, Havaiá”: pues todo esto emana del nivel de la “gran compasión”, donde arriba y abajo son iguales.

LikuteiTorah.com
LA PARASHÁ JASÍDICA

Sobre esta edición

Esta edición contiene el texto hebreo y la traducción al español.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nuestra traducción al español, hecha de nuestra traducción inglesa del hebreo, sin las notas de Kehot: CC BY 4.0.

Esta edición en su conjunto: CC BY-NC 4.0. Puede copiarse, imprimirse y compartirse libremente, citando a Kehot Publication Society y likuteitorah.com; no puede venderse. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traducción al español se hizo desde la edición en inglés de likuteitorah.com con ayuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), con el hebreo al lado para cotejar; todavía no la revisó un editor humano. Coteja con el hebreo todo lo importante.

El Rebe pidió que los maamarim de la parashá de la semana, la «Parashá jasídica», se estudien durante esa semana, repartidos en sus siete días (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por qué estudiarla y las brajot del Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un proyecto gratuito y sin fines de lucro; aquí no se vende nada. Sin afiliación con Kehot, Sefaria ni la Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/es/likutei-torah/ki-seitzei/7/

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Leví Itzjak